

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Approach) โดยใช้การสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผลการวิจัย

ผลสรุปที่ได้จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษากระบวนการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ จากการสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ในโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดการเรียนรู้โดยให้แสวงหาความรู้ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นสภาพแวดล้อมและอื่นๆ และจัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นอกจากนี้คุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน อันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

2. ผลการกระบวนการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ได้ดำเนินการวางแผนซึ่งเป็นขั้นตอนการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติงานของโรงเรียนบ้านโนนสัง โดยได้ดำเนินการวางแผนการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสนองนโยบายการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องกับทิศทางของหลักสูตร การปฏิรูปการเรียนรู้ และการวางแผนการบริหารจัดการเพื่อประกันคุณภาพภายใน นอกจากนี้ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และจัดให้มีระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ครูทุกคนทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติซึ่งผลการประเมินการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านโนนสัง พบว่า มีการบริหารด้านบุคลากรด้วยความเรียบร้อย บุคลากรในโรงเรียนมีความรักและสามัคคีกันเป็นอย่างดี งานขององค์กรมีโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงานการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ จากการสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus group)

พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ในโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดการเรียนรู้โดยให้แสวงหาความรู้ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นสภาพแวดล้อมและอื่นๆ และจัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการจัดการเผชิญสถานการณ์และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้คุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน อันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ผลการวิจัยที่เป็นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน บ้านโนนสัง ดำเนินการได้มีคุณภาพ เพราะบุคลากรทุกฝ่ายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ ก่อให้เกิดคุณภาพของโรงเรียน ตรงกับทัศนะของ ทศนีย์ ธรรมสิทธิ์ (2545 : 14 – 15) ได้กล่าวถึง การบริหารภาครัฐแนวใหม่ว่า เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นในการปรับปรุงทั้งกระบวนการ รูปแบบ และคุณภาพของการปฏิบัติงาน และการให้บริการต่าง ๆ ให้สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน และสังคมได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ลาดี (2543 : 77-79) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนต้องการให้มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และผู้ปกครองเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

2. ผลการศึกษากระบวนการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ได้ดำเนินการวางแผนซึ่งเป็นขั้นตอนการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติงานของโรงเรียนบ้านโนนสัง โดยได้ดำเนินการวางแผนการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสนองนโยบายการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องกับทิศทางของหลักสูตร การปฏิรูปการเรียนรู้ และการวางแผนการบริหารจัดการเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ดำเนินการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก อีกทั้งยังได้ปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงแนวคิด และวิธีการปฏิบัติ ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพเพียงพอต่อการยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น พัฒนาคณาจารย์ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจอร์รี่ (Jerry, 1996 : 4254-A) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนที่จำเป็นทางการศึกษา ให้ได้มากที่สุด ก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวางแผน และนักการศึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน โดยหน่วยงานต้นสังกัดต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินงานการบริหาร เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และจัดให้มีระบบ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ครูทุกคนทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานตามแผนการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูป การเรียนรู้ โดยผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมกัน กำหนดปฏิทินการทำงานและดำเนินงานตามแผน มีกลไกการกำกับติดตาม ตรวจสอบจากผู้ที่ ได้รับมอบหมายเป็นระยะ ๆ ตามตารางที่กำหนดไว้ และมีการรายงานผลความก้าวหน้าทั้งที่เป็น รายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 7-8) ได้กำหนดองค์ประกอบหลัก ของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จและบรรลุ เป้าหมาย คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของ ผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถครูผู้สอนจากผู้ถ่ายทอด เป็นผู้ชี้แนวทางในการเรียนให้ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และถ่ายทอดความรู้และใช้ นวัตกรรมเทคโนโลยี แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารและ การจัดการระบบบริหาร และการจัดการให้มีเอกภาพ และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเน้น

สถานศึกษาเป็นหน่วยวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร พัฒนาระบบ การวางแผน การระดมและจัดสรรทรัพยากร การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ปราสัยงาม (2545 : 149-151) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงาน การบริหารจัดการในโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูเห็นว่า การดำเนินงาน การบริหารจัดการในโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และมีการดำเนินงานอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และด้านการรายงานและเผยแพร่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจอร์รี่ (Jerry. 1996 : 4254-A) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมและสังเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาก ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนและนักการศึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน โดยหน่วยงานต้นสังกัดต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ คอนศรี (2543 : 60-62) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม โครงการเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติและปัญหาในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการเตรียมการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ความต้องการที่สำคัญในการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตาม โครงการนี้ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การบูรณาการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงกับรายวิชาต่างๆ และการกำกับติดตาม ประเมินผล อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่าการบริหารที่ดีที่สุดจึงเป็นการบริหารเพื่อการเรียนรู้การjabรรยากาศ เสนอใจให้บุคลากรเรียนรู้ในงานทำไปเรียนรู้ไปจึงเป็นแนวทางที่ดีที่สุด สร้างให้องค์กรทั้งหลาย เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการเก็บสังสมความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร แล้วนำมาใช้ เพิ่มพูนคุณภาพงาน คุณภาพคน คุณภาพองค์กร การพัฒนาบุคลากรที่ดีที่สุดจึงเกิดในการทำงาน ตามปกติให้บุคลากรได้เรียนรู้ไปในงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการด้านการปฏิรูป การเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เพียงพอและต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบปัญหาด้านการบริหาร ควรนำรูปแบบการบริหาร จัดการด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษา ต่อไป

1.3 โรงเรียนควรใช้วิธีการดำเนินงานที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิรูปมากขึ้น

1.4 โรงเรียนควรมีการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของแต่ละกลุ่มสาระ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ชุมชน และผู้ปกครองได้ชื่นชมผลงานของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงาน ด้านการปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมที่อยู่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อนำปัญหา และอุปสรรคมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ของโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้